

2018

Analyse af de københavnske
aftenskoler

Indhold

Baggrund	2
1.0 Hovedkonklusion og anbefalinger	2
1.1 Begreber og termer	2
1.2 Hovedkonklusion og anbefalinger	3
2.0 Aktiviteten i de københavnske aftenskoler	4
2.1 Karakteristika af de københavnske aftenskoler	4
3.0 Udfordringer og potentialer	10
3.1 Lokaler og faciliteter	11
3.2 Støtteordninger og rådgivning	13
3.3 Rekruttering og fastholdelse af deltagere	16
3.4 Synlighed og kommunikation	19
3.5 Aftenskolernes videre udvikling	19
4.0 De københavnske aftenskolers udvikling i tal fra 2007 - 2016	20
5.0 Analysens metoder	24
Bilag	26
Spørgeskema	26
Interviews	45

Baggrund

Folkeoplysningsudvalget i København besluttede på sit møde d. 6. juni 2017 at afsætte midler til at udføre en analyse af vilkårene for de københavnske aftenskoler. Analysen er i sin opbygning og metode inspireret af de to analyser, som Folkeoplysningsudvalget fik udført for spejder- og samrådsforeningerne og kulturforeningerne i 2016.

Hvordan er vilkårene for aftenskolerne, og hvordan ser de på deres udfordringer og potentialer? Det er nogle af de spørgsmål, analysen forsøger at besvare. Formålet med analysen er at komme med konkrete anbefalinger til, hvor og hvordan vilkårene for aftenskolerne kan forbedres. Anbefalingerne baserer sig på et datamateriale, der er indsamlet ved at inddrage aftenskolerne gennem både spørgeskema, interview og en workshop.

Denne rapport er et udtryk for aftenskolernes egne anbefalinger og ønsker.

På det tidspunkt analysen blev gennemført, var der 86 godkendte aftenskoler i Københavns Kommune, heraf fire nye aftenskoler i 2017. Alle 86 aftenskoler har haft mulighed for at besvare spørgeskemaet og deltage i workshop. 82 Aftenskoler har aflagt regnskab for 2016, som er det tal, der henvises til, når der refereres til forvaltningens 2016-tal. Der var 84 godkendte aftenskoler 2016.

Analysen er foretaget i efteråret 2017 af Kultur- og Fritidsforvaltningen i Københavns Kommune. Vi takker mange gange de ansatte og frivillige fra aftenskolerne, som på forskellig vis har deltaget og bidraget undervejs i processen.

1.0 Hovedkonklusion og anbefalinger

1.1 Begreber og termer

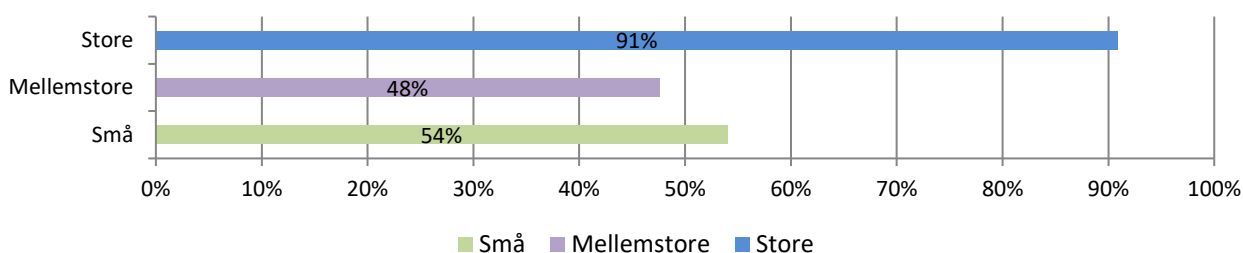
Undervejs anvendes betegnelserne lille, mellemstor og stor aftenskole. Betegnelserne henviser alene til størrelsen af tilskud, som aftenskolerne modtager fra Kultur- og Fritidsforvaltningen. Aftenskolerne modtager tilskud til lærer- og lederløn, hvoraf 10% skal anvendes til debatskabende aktiviteter. Aftenskolerne kan tilbyde deres aktiviteter som forskellige undervisningsformer, der udløser en forskellig tilskudssats. Derudover kan aftenskolerne få tilskud til betalings svage grupper og til handicapbetingede udgifter. Opdelingen i størrelse anvendes, der hvor analysen peger på nævneværdige forskelle mellem de forskellige størrelser af aftenskoler:

- *En lille aftenskole: modtog mellem 0 kr. og 199.999 kr. i tilskud i 2016.*
- *En mellemstor aftenskole: modtog mellem 200.000 kr. og 999.999 kr. i tilskud i 2016.*
- *En stor aftenskole: modtog 1 million kr. eller derover i tilskud i 2016.*

Respondenter henviser til de aftenskoler, der har besvaret spørgeskemaet. Det vil sige, at 100 % er 47 aftenskoler. Besvarelsesprocenten ligger på 55 %. Af de aftenskoler, der har besvaret det udsendte spørgeskema, er 57,3 % små, 21,3 % mellemstore og 21,3 % store.

Figur 1 viser repræsentationen af henholdsvis små, mellemstore og store aftenskoler. Det ses, at forholdsvis har flest store aftenskoler besvaret spørgeskemaet. Derfor har respondenternes svar en overvægt af de store aftenskolers holdninger og ønsker.

Figur 1: Fordelingen af respondenter fordelt på aftenskolernes størrelse

I rapporten skelnes der mellem specialiserede og flerstrengede aftenskoler. Med specialiseret forstås, at aftenskolen udbyder aktiviteter indenfor ét bestemt fagområde eksempelvis musik eller et håndværk. Med flerstrengt forstås, at aftenskolen udbyder aktiviteter inden for flere fagområder f.eks. madlavning, sprog og motion.

1.2 Hovedkonklusion og anbefalinger

”Formålet med den folkeoplysende voksenundervisning er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab og med udgangspunkt i undervisningen at øge deltagernes almene og faglige indsigt og færdigheder. Sigtet er at styrke den enkeltes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.” (folkeoplysningslovens § 7).

I 2016 blev der i alt afholdt 230.361 undervisningstimer i de københavnske aftenskoler og 2.177.884 deltagertimer. Det giver en gennemsnitlig holdstørrelse på 9,45 deltagere¹.

På tværs af størrelse peger aftenskolerne på, at der med fordel kan arbejdes med faciliteter, samarbejds muligheder, støtteordninger, deltagerundersøgelse og markedsføring/synlighed. På alle områder kan både forvaltningen, politikere og aftenskolerne selv bidrage til forbedringerne.

Særligt de store og delvist de mellemstore aftenskoler har mærket, at lokaletilskuddet er faldet bort. De små aftenskoler har i langt mindre grad egne lokaler og er derfor mindre påvirket af det. På aktivitetsområder ses det, at det primært er de store og mellemstore aftenskoler, der tilbyder handicapundervisning, ligesom de store og mellemstore aftenskoler i langt højere grad anvender de 10 % af lærer- og lederløntilskuddet til debatskabende aktiviteter.

¹ En undervisningstime er 45 min. Deltagertimer er antallet af undervisningstimer gange antallet af deltagere. Dvs. 10 deltagere på et to-undervisningstimers hold er 20 deltagertimer.

I nedenstående oversigt er analysens anbefalinger samlet og tematiseret.

Aftenskolerne anbefaler:
Lokaler og faciliteter   • At servicen i de offentlige lokaler forbedres, så aftenskolerne kan være sikre på at kunne komme ind, og at lokalerne er rengjorte   • At opbevaringsmulighederne forbedres i de offentlige lokaler   • At lokaletilskuddet kommer tilbage   • At der oprettes lokalebank/portal, som kan give et hurtigt overblik over ledige, egnede lokaler i et fleksibelt bookingsystem   • At aftenskolerne understøttes i at etablere partnerskaber om lokaler med hinanden eller andre. Aftenskolerne ønsker en økonomisk incitamentsstruktur, hvor det er fordelagtigt at dele lokaler med hinanden   • At der etableres et Folkeoplysningens Hus, hvor aftenskoler og folkeoplysende foreninger kan have aktiviteter   • At det undersøges om, der er potentiale for lokalt samarbejde med kulturhuse.
Støtteordninger og rådgivning   • At DoCAS bliver opdateret og udviklet, så det bliver mere brugervenligt og kompatibelt med andre programmer   • At Kultur- og Fritidsforvaltningen fortsat yder support og service til DoCAS   • At aftenskolerne får hjælp til at etablere partnerskaber med andre forvaltninger   • At aftenskolerne understøttes i samarbejde og sparring omkring udvikling af aktiviteter. f.eks. debatskabende aktiviteter   • At bemanningen på rådgivning og lokalebooking styrkes   • At information om og formidling af Udviklings- og aktivitetspuljen for aftenskoler styrkes.
Deltagere   • At undersøge forholdet mellem nye deltagere og gengangere   • At undersøge, hvilke grupper af københavnere, der ikke kommer i aftenskolerne samt afdække potentielle deltageres vej ind i aftenskolerne   • At undersøge hvordan aftenskolernes folkeoplysende element styrkes og udvikles, så aftenskolernes tilbud fortsat sikres som en mulighed for flest mulige herunder kursusprisens betydning for deltagelse.
Synlighed og kommunikation   • At undersøge, hvordan nye aftenskoler bedre understøttes i etableringsfasen.

2.0 Aktiviteten i de københavnske aftenskoler

2.1 Karakteristika af de københavnske aftenskoler

Aftenskolerne i København er vidt forskellige. Hvis man kan tale om en gennemsnitlig aftenskole, så viser analysen, at den har mellem 1 og 99 deltagere årligt, er specialiseret og modtager under kr. 200.000,- i tilskud. Den er formodentlig medlem af Dansk Oplysningsforbund (DOF) og er overordnet tilfreds med sit eksisterende kursusudbud, men ønsker flere og bedre lokaler for at kunne udbyde flere hold. Aftenskolen tilbyder hovedsageligt almen undervisning og har ikke ressourcer til eller finder det ikke nødvendigt at

anvende andre undervisningsformer. Det er kun ganske få af de små aftenskoler, der har handicapundervisning.

Næsten 3 ud af 4 af respondenterne er medlem af et landsdækkende forbund. Det vil sige enten Dansk Oplysningsforbund (DOF), Arbejdernes Oplysningsforbund (AOF), Folkeligt Oplysningsforbund (FOF), Liberalt Oplysningsforbund (LOF) og Fora (72 %). De resterende 28 % er ikke medlem af et landsdækkende forbund. 59 % af de små aftenskoler er medlem af et landsdækkende forbund, hvor det gælder alle de store aftenskoler, mens 80 % af de mellemstore aftenskoler er medlem af et landsforbund.

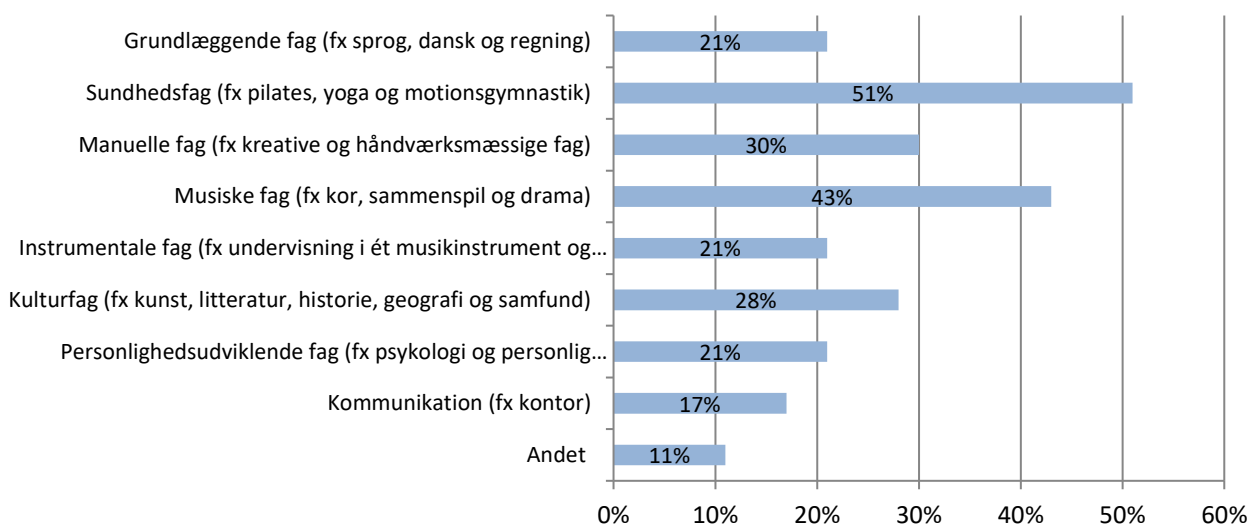
Blandt respondenterne er 70 % af aftenskolerne specialiserede. Heraf er langt størstedelen af de små og mellemstore aftenskoler specialiserede (henholdsvis 78 % og 80 %), mens 40 % af de store aftenskoler er specialiserede.

Blandt respondenterne har 74 % af aftenskolerne kun aktiviteter i Københavns Kommune, og blandt dem er 43 % af de flerstrengede aftenskoler.

De københavnske aftenskoler dækker alle fagområder. De største fagområder er sundheds- og bevægelsesfag, musiske fag og kulturelle fag.

Figur 2 viser fordelingen af respondenter, der udbyder følgende fagområder:

Figur 2: Hvilke fag udbydes

Partnerskaber

*"Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes særlige tilskud til følgende formål, jf. § 6, stk. 2:
3) Indgåelse af partnerskaber om løsning af konkrete opgaver." (folkeoplysningslovens § 8a, punkt 3)*

Som en del af Folkeoplysningsloven er det muligt for aftenskoler at indgå partnerskaber med andre forvaltninger for at løse konkrete opgaver.

I København har Aftenskolernes Samråd administreret en pulje til opstart af partnerskaber. I 2016 indgik syv aftenskoler partnerskaber.

23 % af respondenterne har svaret, at de har partnerskaber. Det er flere end tilskudsmodtagerne der har indgået partnerskaber, så her har aftenskolerne forstået partnerskaber bredere, end partnerskaber, der er udløbet af tilskud fra puljen. Af respondenterne er det 70 % af de store aftenskoler, der har indgået partnerskaber, mens det gælder 11 % af de små og 10 % af de mellemstore aftenskoler.

Respondenternes primære begrundelser for at indgå partnerskaber er, at aftenskolen gerne vil kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter, skabe netværk og få nye målgrupper.

Aftenskolerne har både på workshoppen og i interview udtrykt interesse for at udvikle samarbejdsformer og partnerskaber. Aftenskolerne giver udtryk for, at de mangler hjælp til at etablere kontakt og samarbejde med andre forvaltninger, der kan understøtte udviklingen af partnerskaber.

På samme måde er de primære bevæggrunde for ikke at have indgået partnerskab i 2016, at aftenskolerne ikke har brug for at kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter eller ikke har kendskab til ordningen.

Ikke-tilskudsgivende aktiviteter i aftenskolerne

Aftenskolerne har mulighed for at tilbyde aktiviteter eller undervisning, som ikke får tilskud under folkeoplysningsloven. Godt en tredjedel af respondenterne har svaret, at de har aktiviteter, der ikke får tilskud under folkeoplysningsloven (36 %); knap en tredjedel af de små aftenskoler har ikke-tilskudsgivende aktiviteter (30 %), 40 % af de mellemstore, og halvdelen af de store aftenskoler har ikke-tilskudsgivende aktiviteter (50 %). Aktiviteterne varierer fra kompenserende undervisning (specialundervisning for voksne) til åben-skole projekter, rådgivning, specialkurser, koncerter, udflugter og ture.

Over en tredjedel af respondenterne ønsker også i fremtiden at satse på ikke-tilskudsgivende aktiviteter (38 %). For langt de fleste er den primære årsag potentialet for at tiltrække flere deltagere (83 %). Derudover angiver to tredjedele af respondenterne, at de har brug for et bredere økonomisk fundament (61 %). For de store aftenskoler er det først og fremmest for at sikre et bredere økonomisk fundament (100 %), mens det for de små (82 %) og mellemstore aftenskoler (100 %) først og fremmest er et spørgsmål om rekruttering af deltagere.

62 % af respondenterne ønsker ikke at satse på ikke-tilskudsgivende aktiviteter i fremtiden. 34 % angiver, at det ikke er relevant for dem, og 28 % angiver som årsag, at de ikke tiltrækker flere deltagere derved, mens 25 % ser den ekstra administration som en udfordring.

Undervisningsformerne

"Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes supplerende grundtilskud til udgifter til aflønning m.v. af ledere og lærere inden for den folkeoplysende voksenundervisning efter reglerne i dette kapitel for deltagere med handicap i relation til undervisningen i et konkret emne." (folkeoplysningslovens § 8, stk. 2)

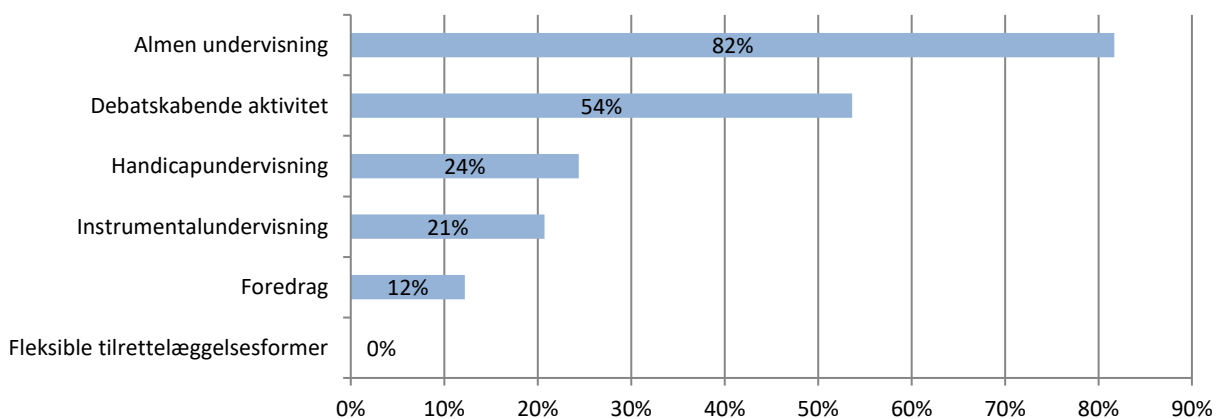
*”Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes særlige tilskud til følgende formål, jf. § 6, stk. 2:
2) Undervisning m.v., der forudsætter små hold.” (folkeoplysningslovens § 8a, punkt 2)*

Aftenskolerne kan tilbyde deres aktiviteter som forskellige undervisningsformer: almen undervisning, handicapundervisning, instrumental undervisning, foredrag, debatskabende aktiviteter, eller de kan tilrettelægge undervisningen som fleksibel tilrettelæggelsesform. De forskellige undervisningsformer har forskellig holdstørrelse og udløser forskellige tilskud. Handicapundervisning kan foregå på blandede hold eller på hold for handicappede, blot er det et krav, at deltagerne er handicappede i relation til det emne, der undervises i. Til undervisning, der forudsætter små hold såsom instrumentalundervisning og undervisning på hold kun for handicappede, udgør tilskuddet 7/9 af lærer- og lederlønudgiften. Begrebet almen undervisning udgør den del af aftenskolernes undervisning, der ikke fordrer særlige holdstørrelser eller har andre betingelser tilknyttet. Her gives tilskud på 1/3 af lærer- og lederlønudgiften. Almen undervisning er den mest fremherskende i aftenskolerne uanset størrelse.

Oplysningerne er baseret på aftenskolernes regnskabsaflæggelse til Kultur- og Fritidsforvaltningen for året 2016. Tallene afspejler således alle aftenskolernes aktivitet i 2016 og ikke kun spørgeskemaets respondenter.

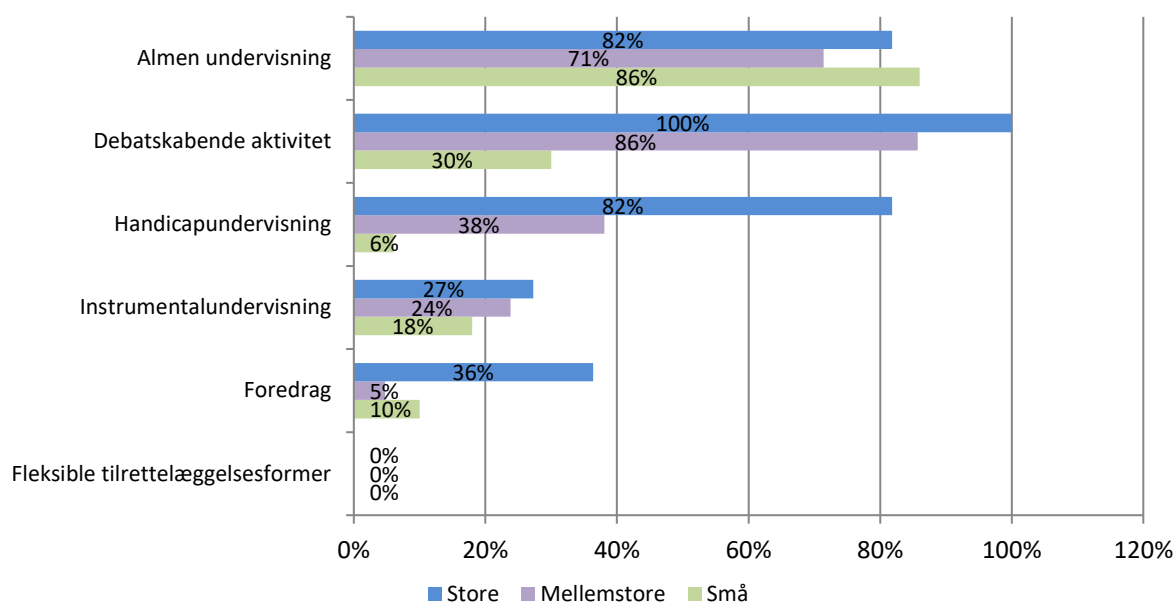
Figur 3 viser, hvor mange procent af aftenskolerne, der udbyder de forskellige undervisningsformer. Figur 4 viser fordelingen på små, mellemstore og store aftenskoler. Heraf ses det også, at kun få af de små aftenskoler tilbyder handicapundervisning, mens der er instrumental undervisning i alle størrelser af aftenskoler.

Figur 3: Undervisningsformer

Figur 4: Undervisningsformer fordelt på aftenskolernes størrelse

I spørgeskemaet har aftenskolerne haft mulighed for at begrunde deres til- og fravalg vedrørende foredrag, fleksible tilrettelæggelsesformer og debatskabende aktiviteter. Aftenskolerne skal anvende 10 % af lærer- og lederløntilskuddet til at afholde debatskabende aktiviteter. Hvis aftenskolen ikke afvikler debatskabende aktiviteter, skal de 10 % betales tilbage til kommunen.

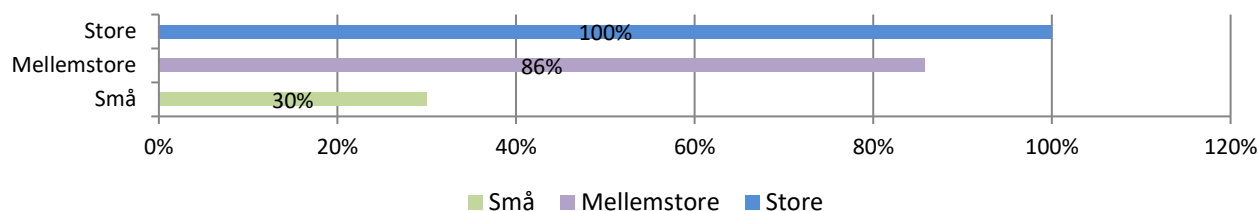
En stor del af aftenskolerne anvender ikke de 10 % af tilskuddet til lærer- og lederløn, der er afsat til debatskabende aktiviteter, endnu færre afvikler foredrag, og ingen aftenskoler tilbyder undervisning som et fleksibelt tilrettelagte forløb. Formålet med at afdække aftenskolernes fravalg er at få et tydeligere billede af årsagerne hertil, og afklare hvordan aftenskolerne bedst kan udvikle sig på de områder, såfremt de ønsker det.

Debatskabende aktiviteter

”Den enkelte forening afsætter 10 pct. af beløbsrammen, jf. stk. 1 og 2, til debatskabende aktiviteter, der kan afregnes på andre udgiftstyper end leder- og lærerløn. Det er ikke en betingelse, at der er knyttet deltagerbetaling til aktiviteter, der får tilskud af denne pulje. Ved finansårets udgang skal der ske tilbagebetaling af ikke forbrugte tilskud af puljen. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte, at mindre, uforbrugte tilskud af puljen overføres til næste års pulje.” (folkeoplysningslovens § 8. stk. 3).

Ifølge Kultur- og Fritidsforvaltningens tal fra 2016 anvendte over halvdelen af alle aftenskolerne de debatskabende midler i 2016 (56 %). Figur 5 viser fordelingen af anvendelsen af debatskabende midler fordelt på små, mellemstore og store aftenskoler. Det fremgår, at kun 30 % af de små aftenskoler anvendte midlerne, mens det gælder for 100 % af de store aftenskoler og 86 % af de mellemstore aftenskoler.

Figur 5: Debatskabende aktiviteter i 2016

Forvaltningens tal er stort set identiske med respondenternes besvarelser. 55 % af respondenterne anvendte de debatskabende midler. For de respondenter, der anvendte midlerne, var den primære årsag, at aftenskolens synlighed øgedes gennem de debatskabende aktiviteter. Det var særligt vigtigt for de små og de store aftenskoler (67 %). For de mellemstore aftenskoler var den primære årsag til at afvikle debatskabende aktiviteter, at de derved kvalificerede og supplerede aftenskolens nuværende kurser (63 %). For alle aftenskolerne var det også en måde at nå nye målgrupper.

Af de respondenter, der ikke anvendte midlerne til debatskabende aktiviteter, angiver 38 % årsagen *andet*. Herunder er nye aftenskoler, der endnu ikke var i gang. Andre angiver, at beløbet ikke var stort nok til et kvalificeret arrangement, eller at de ikke havde ressourcer til det. Derudover angiver 33 % af respondenterne, at de ikke havde brug for at kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter.

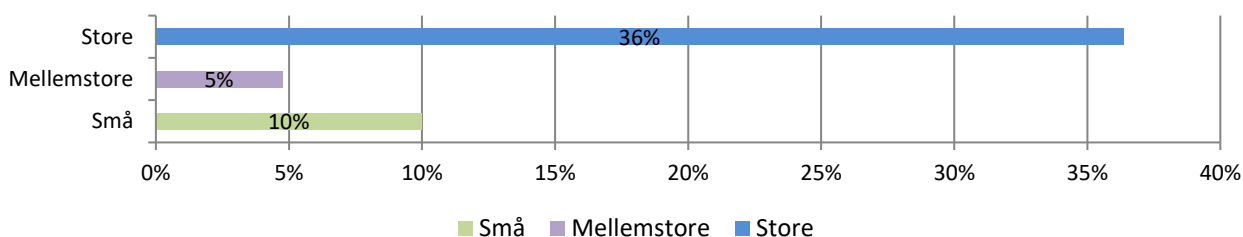
Kultur- og Fritidsforvaltningen afviklede i december 2017 en workshop om udviklingen af debatskabende aktiviteter i aftenskolerne. Her gav mange aftenskoler udtryk for, at de fandt det vanskeligt at finde de nødvendige ressourcer og efterspurgte derfor samarbejde på tværs af aftenskolerne, så både de økonomiske og administrative ressourcer optimeres. Indstillingen fra workshoppen forelægges Folkeoplysningsudvalget.

Foredrag

"Den folkeoplysende voksenundervisning omfatter undervisning, studiekredse, foredragsvirksomhed og debatskabende aktiviteter" (folkeoplysningslovens § 7, stk. 2).

Til foredrag ydes et tilskud på maksimalt 1/3 af foredragshonoraret, dog maksimalt hvad der svarer til 1/3 af lønnen for seks undervisningstimer. Ifølge Kultur- og Fritidsforvaltningens tal fra 2016 tilbød 12 % af alle aftenskoler foredrag i 2016. Figur 6 viser fordelingen på små, mellemstore og store aftenskoler. Af respondenterne tilbød 28 % foredrag. Af de mellemstore aftenskoler afholder 10 % foredrag, hvor det gælder 30 % og 40 % af henholdsvis de små og de store aftenskoler. De primære årsager, der angives som begrundelse for at afholde foredrag, er, at aftenskolen derved kvalificerer og supplerer nuværende kurser (69 %), samt at aftenskolen gerne vil tilbyde flere forskellige aktiviteter (69 %).

Figur 6: Foredrag

De respondenter, der ikke tilbyder foredrag, angiver primært, at det skyldes, at aftenskolen ikke har brug for at kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter (53 %). Knap en fjerdedel angiver, at de ikke tiltrækker flere deltagere herved (24 %).

Fleksible tilrettelæggelsesformer

”Den enkelte forening kan af beløbsrammen, jf. stk. 1 og 2, fratrukket 10 pct., jf. stk. 3, afsætte op til 40 pct. til aktiviteter på hold inden for fleksible tilrettelæggelsesformer, som kan afregnes på andre udgiftstyper end lærer- og lederløn.” (folkeoplysningslovens § 8, stk. 4).

Fleksible tilrettelæggelsesformer er en mulighed for aftenskolerne for at tilbyde undervisning, hvor undervisningen kan afregnes efter andre udgiftstyper end alene lærer- og lederløn, og aftenskolen er ikke bundet til at anvende den centralt fastsatte lønsats. Det er en forudsætning at undervisning tilrettelagt som fleksibel tilrettelæggelsesform adskiller sig klart fra den almindelige aftenskoleundervisning. Ingen af de københavnske aftenskoler benytter sig af muligheden for at tilrettelægge undervisningen efter reglerne for fleksible tilrettelæggelsesformer. Godt en tredjedel af respondenterne angiver, at de ikke har brug for det (34 %), 28 % at de ikke kender til muligheden, og 26 % angiver, at de ikke tiltrækker flere deltagere herved.

Der er dog store indbyrdes forskelle blandt respondenterne. 40 % af de store aftenskoler angiver, at reglerne er vanskelige at gennemskue, og at den ekstra administration er en udfordring. For de små aftenskoler er det i højere grad manglende kendskab til ordningen (37 %). Særligt de mellemstore aftenskoler angiver, at de ikke har behov for den fleksibilitet i tilrettelæggelsesformen (50 %).

Anbefaling

- Aftenskolerne skal understøttes i at indgå partnerskaber med andre forvaltninger
- Aftenskolerne skal understøttes i samarbejde om aktivitetsudvikling

3.0 Udfordringer og potentialer

Knap halvdelen af respondenterne angiver, at lokaler og faciliteter er den største udfordring (42 %). For næstflest respondenter er støttemulighederne (tilskudsordningerne) i Kultur- og Fritidsforvaltningen den

største udfordring (27 %). For den tredje største andel af respondenterne er rekruttering af deltagere den største udfordring (15 %). For flere af de små aftenskoler kommer derudover markedsføring af aftenskolen og konkurrencen fra andre tilbud op som den største udfordring (13 %).

I det følgende beskrives aftenskolernes udfordringer og potentialer på de ovennævnte områder.

3.1 Lokaler og faciliteter

"Kommunalbestyrelsen anviser i prioriteret rækkefølge til den frie folkeoplysende virksomhed følgende til formålet egnede ledige lokaler, herunder idrætshaller og andre haller samt udendørsanlæg, som tilhører kommunen eller er beliggende i denne." (folkeoplysningslovens § 21).

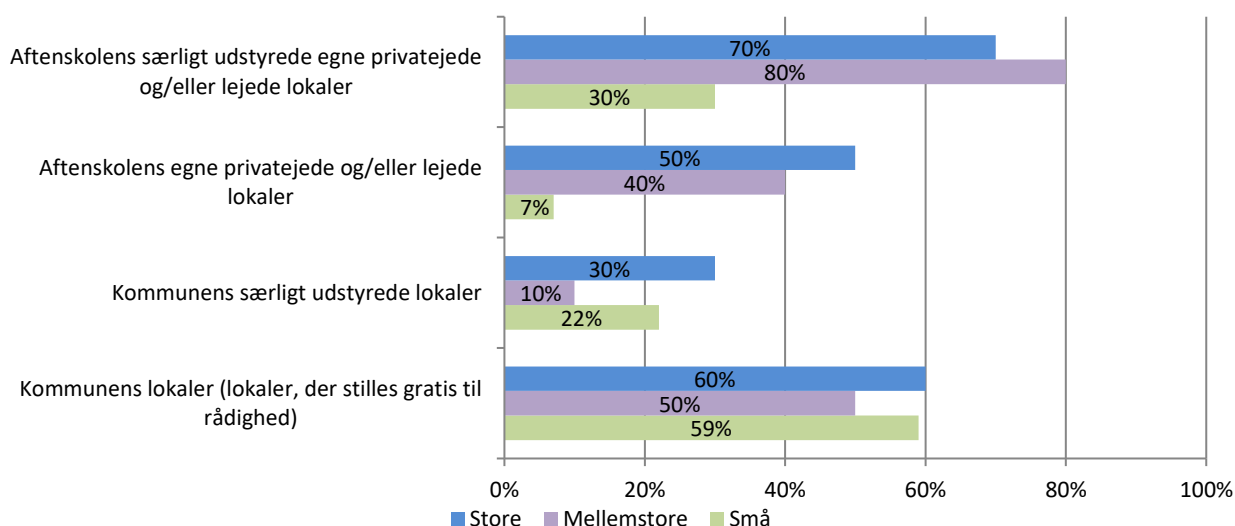
"De i § 21 nævnte lokaler og udendørsanlæg stilles vederlagsfrit til rådighed med el, varme, rengøring og fornødent udstyr." (folkeoplysningslovens § 22).

"Kommunalbestyrelsen yder tilskud med mindst 75 pct. af driftsudgifterne til almindelige lokaler uden særligt udstyr, der ejes eller lejes af foreninger til undervisning for voksne samt for børn og voksne sammen samt til aktiviteter i tilknytning til undervisning. Kommunalbestyrelsen kan undlade at yde lokaletilskud, hvis kommunalbestyrelsen kan anviser et egnet lokale." (folkeoplysningslovens § 23).

27 aftenskoler (57 % af respondenterne) benytter sig af offentlige lokaler, ti aftenskoler (21 % af respondenterne) benytter sig af offentlige særligt udstyrede lokaler. 34 aftenskoler (72 % af respondenterne) har egne lokaler, almindelige eller særligt udstyrede. Mange respondenter benytter sig både af egne lokaler og offentlige lokaler.

Figur 7 viser hvilke lokaler, respondenterne benytter sig af fordelt efter aftenskolernes størrelse:

Figur 7: Lokaler og faciliteter

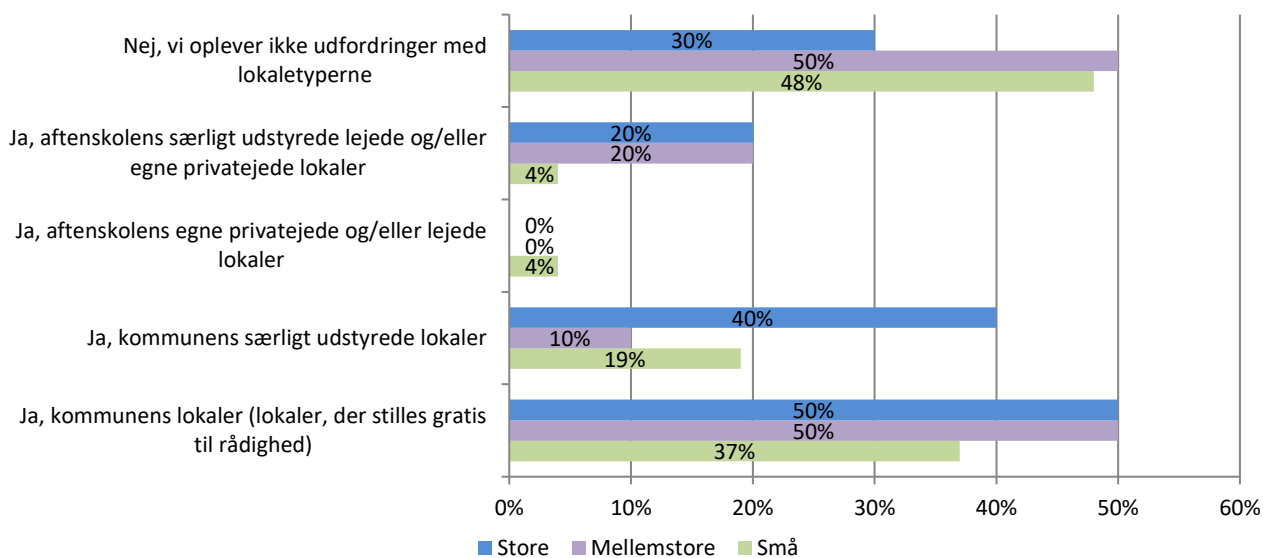
Af de 27 respondenter, der anvender offentlige lokaler, har 20 respondenter svaret, at de oplever problemer med dem. Det er 43 % af respondenterne og 74 % af de aftenskoler, der anvender offentlige lokaler. Ti respondenter har svaret, de anvender offentlige særligt udstyrede lokaler, og de har alle (100 %)

svaret, at de oplever problemer ved kommunens særligt udstyrede lokaler. Det er 21 % af respondenterne. 23 respondenter anvender egne særligt udstyrede lokaler og af dem oplever fem respondenter udfordringer. De udgør 22 % af respondenterne med egne lokaler og 11 % af alle respondenterne.

21 respondenter (45 %) oplever ikke udfordringer med lokaler og faciliteter.

Figur 8 viser hvilke lokaletyper, aftenskolerne oplever udfordringer med fordelt på aftenskolernes størrelse.

Figur 8: Udfordringer ved lokaler fordelt på størrelse af aftenskolen

Respondenterne har haft mulighed for at angive, hvilke udfordringer de oplever med lokaletyperne, og har haft mulighed for at angive flere besvarelser.

For de 20 respondenter, der oplever udfordringer med de kommunale lokaler, oplever 13 respondenter, at den største udfordring er at få lokaler med plads til opbevaring. Det udgør 28 % af de samlede besvarelser og 65 % af dem, der anvender offentlige lokaler. Ti aftenskoler oplever, at det er svært at være sikker på adgangen til lokalet eksempelvis i forhold til adgangskort eller aflysninger (21 % af de samlede besvarelser og 50 % dem, der anvender offentlige lokaler). Ni aftenskoler (19 % af de samlede besvarelser og 45 % af dem der anvender offentlige lokaler) angiver, at de finder det vanskeligt at gennemskue et lokales egnethed i bookingprocessen.

Blandt de små aftenskoler gør udfordringen med at få lokaler med plads til opbevaring sig særligt gældende (80 %). For flest af de mellemstore aftenskoler er det en udfordring at finde lokaler med en passende placering (60 %). For de store aftenskoler er den største udfordring at gennemskue, om lokalerne er egnede ud fra lokaleoversigten/lokalebookingsystemet (80 %).

Af de respondenter, der har angivet, at de oplever udfordringer med kommunens særligt udstyrede lokaler, oplever seks af de ti respondenter dels, at det er svært at være sikker på adgang til lokaler samt, at det er svært at finde lokaler med en central placering. Det er 60 % af de respondenter der anvender offentlige

særligt udstyrede lokaler og 13 % af respondenterne. Fire respondenter oplever, at de tildelte lokaler er uegnede (9 % af totalen og 40% af de respondenter, der anvender offentlige særligt udstyrede lokaler).

For de fem respondenter, der har egne lokaler, oplever alle, at prisen er en udfordring.

At finde lokaler med en passende placering opleves som en udfordring på tværs af lokaletyper, og aftenskolerne har på workshoppen givet udtryk for ønske om at kunne bruge kulturhusene og andre skoler end folkeskoler. Derudover efterlyser aftenskolerne mere fleksibilitet i forhold til booking af lokaler. Flere aftenskoler gav udtryk for, at de gerne vil blive bedre til at samarbejde indbyrdes om brug af lokaler, da mange af de aftenskoler, der har egne lokaler, har tidsrum med ledige lokaler.

Aftenskolerne vil gerne have et Folkeoplysningens Hus, hvor aftenskoler og folkeoplysende foreninger kan have aktiviteter. Et hus kunne også være med til at tydeliggøre det folkeoplysende arbejde og indgå i en synliggørelse af folkeoplysningens værdi og bidrag til samfundet.

Anbefalinger

- At servicen i de offentlige lokaler forbedres, så aftenskolerne kan være sikre på at kunne komme ind, og at lokalerne er rengjorte
- At opbevaringsmulighederne forbedres i de offentlige lokaler
- At lokaletilskuddet kommer tilbage
- At der oprettes lokalebank/portal, som kan give et hurtigt overblik over ledige, egnede lokaler i et fleksibelt bookingsystem
- At aftenskolerne understøttes i at etablere partnerskaber om lokaler med hinanden eller andre. Aftenskolerne ønsker en økonomisk incitamentsstruktur, hvor det er fordelagtigt at dele lokaler med hinanden
- At der etableres et Folkeoplysningens Hus, hvor aftenskoler og folkeoplysende foreninger kan have aktiviteter
- At det undersøges, om der er potentiale for lokalt samarbejde med kulturhuse

3.2 Støtteordninger og rådgivning

”Grundtilskud ydes til foreningen til aflønning af lærere og ledere inden for den folkeoplysende voksenundervisning, jf. §§ 1 og 7. Aflønning m.v. skal være i overensstemmelse med reglerne fastsat i medfør af § 52. Den folkeoplysende virksomhed skal forestås af en eller flere ledere.” (folkeoplysningslovens § 8).

”Kommunalbestyrelsen varetager administrationen i forbindelse med aflønning m.v. fastsat i medfør af § 52 af ledere og lærere ved virksomhed for de foreninger, der ønsker det, og som ikke er tilknyttet en landsdækkende organisation, der gennem Oplysningsforbundenes Fællesråd modtager tilskud efter lov om visse spil, lotterier og væddemål.” (folkeoplysningslovens § 12).

Respondenterne peger på tilskudsordningerne som den næst-væsentligste udfordring for aftenskolerne. På workshoppen gav deltagerne udtryk for, at det er nært beslægtet med lokaler og faciliteter, da aftenskolerne først og fremmest ønsker lokaletilskud. Som en del af budgetaftalen 2015 blev det besluttet

at reducere lokaletilskuddet til voksenundervisningen med 2,5 mio. kr. årligt. I 2015 besluttede Folkeoplysningsudvalget at effektuere besparelsen ved at tage 1,5 mio. kr. på rammen for løntilskud og 1 mio. kr. på rammen for lokaletilskud. Besparelsen på lokalerammen blev i første omgang forsøgt effektueret ved udflytning af undervisningen fra private til offentlige lokaler. Da dette ikke gav det ønskede resultat, besluttede Folkeoplysningsudvalget i forbindelse med behandlingen af budgettet for 2016 at flytte 2,5 mio. kr. fra lokalerammen til voksenundervisningsrammen, hvor besparelsen blev endeligt effektueret. I 2016 blev det desuden besluttet at lave en varig overførsel fra lokalerammen for voksenundervisning til børne- og ungdomsområdet. Budgetrammen for lokaler blev derved reduceret fra 7,6 mio. kr. til 4,06 mio. kr. Da det primært er de store og mellemstore aftenskoler, der har egne lokaler, er det også dem, som har mærket det reducerede lokaletilskud mest.

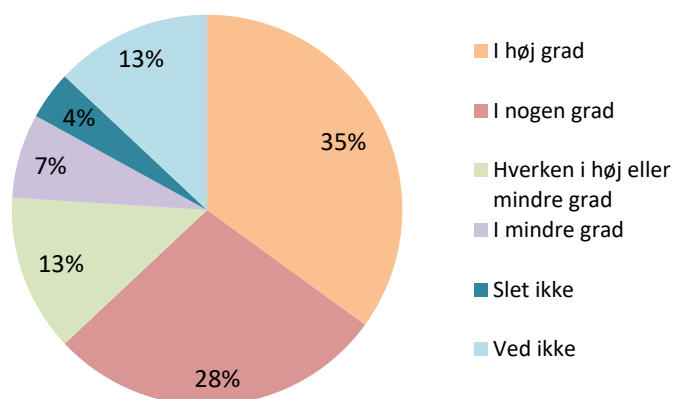
Kultur- og Fritidsforvaltningen rådgiver aftenskolerne i opstartsfasen, i forbindelse med ansøgninger til Aktivitets- og Udviklingspuljen og om de forskellige tilskudsformer. 31 af respondenterne er enten i høj grad eller i nogen grad tilfredse med den rådgivning og støtte, de får fra Kultur- og Fritidsforvaltningen (68%)

En del af den støtte, som Kultur- og Fritidsforvaltningen stiller til rådighed, er tilskuds- og kursusadministrationssystemet DoCAS. Københavns Kommune anvender DoCAS som tilskudsadministrationssystem for alle aftenskoler og giver aftenskolerne mulighed for at anvende DoCAS som kursusadministrationssystem. 18 respondenter (39 %) anvender DoCAS som kursusadministrationssystem. Ingen af de store aftenskoler anvender DoCAS som kursusadministrationssystem.

DoCAS anvendes som tilskudsadministrationssystem for alle aftenskoler. 29 aftenskoler (63%) er i høj grad eller i nogen grad tilfredse med DoCAS som tilskudsadministrationssystem.

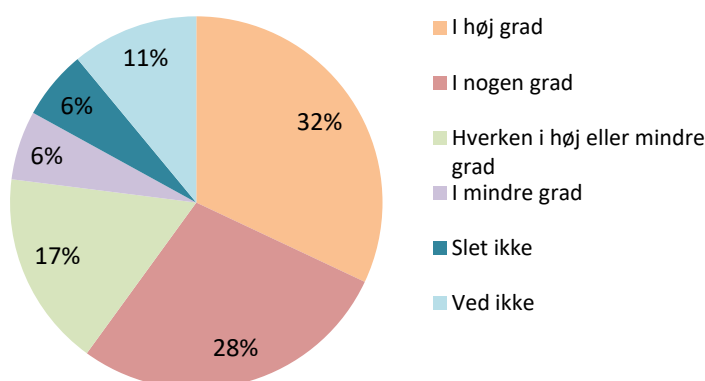
Figur 9 viser graden af tilfredshed med DoCAS som tilskudsadministrationssystem.

Figur 9: Tilfredshed med tilskudsadministrationssystem

Figur 10 viser graden af tilfredshed med DoCAS som kursusadministrationssystem. 11 aftenskoler (60%) er i nogen eller høj grad er tilfredse med DoCAS som kursusadministrationssystem.

Figur 10: Tilfredshed med kursusadministrationssystem

Oplevelsen af DoCAS varierer i forhold til, om aftenskolerne anvender DoCAS til kursusadministration eller kun til tilskudsadministration. Flere respondenter giver udtryk for, at der generelt er en udfordring med IT. De respondenter, der kun anvender DoCAS til tilskudsadministration, efterspørger bedre sammenspil med andre systemer og muligheden for at uploade excel-filer i til DoCAS. Flere respondenter giver udtryk for, at de sætter pris på den hjælp, de får til at anvende DoCAS.

DOF-løn

Et andet af Kultur- og Fritidsforvaltningens tilbud til aftenskolerne er lønadministration gennem DOF-løn. Det fremgår, at 18 respondenter (39 %) benytter sig af DOF-løn. Der er forholdsvis flest små aftenskoler, der anvender DOF-løn (52 %), hvor det gælder 20 % af de mellemstore aftenskoler og 22 % af de store aftenskoler.

Godt halvdelen af de 18 respondenter angiver, at de benytter sig af DOF-løn, fordi aftenskolen er medlem af DOF (10 af respondenterne, 56 %). 9 respondenter angiver, at det er fordi, det er et tilbud i Kultur- og Fritidsforvaltningen (50%), og 5 respondenter (28 %) angiver, at det er fordi, de ikke har andre muligheder. Respondenterne har haft mulighed for at angive flere svar.

Aftenskolerne og kommunens samarbejde fremadrettet

Lokaler: flere, centralt beliggende og med mere opbevaringsplads og bedre service er det halvdelen af respondenterne først og fremmest ønsker af deres fremtidige samarbejde med kommunen. Folkeoplysningsloven (§ 23) giver kommunen mulighed for at anvise et egnet lokale i stedet for at yde lokaletilskud. Folkeoplysningsloven definerer dog ikke nærmere, hvad et egnet lokale er.

Tilskud fra udviklingspuljen er det næstflest respondenter ønsker sig af samarbejdet med kommunen. Derudover har nogle af respondenterne kommenteret, at den mindre bemanning over de seneste år er mærkbar, og de efterlyser bedre bemanning til rådgivning samt på lokale og facilitetsområdet.

Analysen viser, at de af respondenterne, der anvender Kultur- og Fritidsforvaltningens tilbud om hjælp til aftenskoleadministration, i overvejende grad er tilfredse med ydelserne. Dog er der flere muligheder for at

udvikle DoCAS både inden for tilskudsadministration og kursusadministration, som vil lette brugen for aftenskolerne.

Respondenterne ser støtte fra Udviklings- og aktivitetspuljen som en væsentlig mulighed for at udvikle aftenskolerne.

Anbefalinger

- At DoCAS bliver opdateret og udviklet, så det bliver mere brugervenligt og kompatibelt med andre programmer
- At Kultur- og Fritidsforvaltningen fortsat yder support og service til DoCAS
- At aftenskolerne får hjælp til at etablere partnerskaber med andre forvaltninger
- At aftenskolerne understøttes i samarbejde og sparring omkring udvikling af aktiviteter. f.eks. debatskabende aktiviteter
- At bemandingen i rådgivning og booking af lokaler styrkes
- At information om og formidling af Udviklings- og aktivitetspuljen for aftenskoler styrkes

3.3 Rekruttering og fastholdelse af deltagere

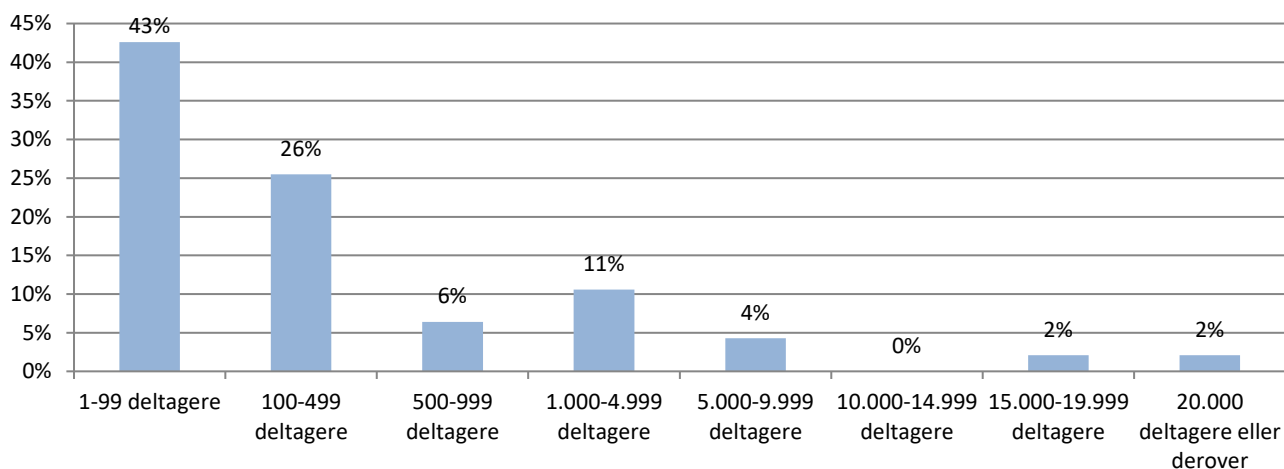
Dataindsamlingen viser blandede meldinger vedrørende aftenskolernes deltagere. For en mindre gruppe (15 %) er det en af de største udfordringer.

I interviews og på workshoppen gav respondenterne udtryk for, at rekruttering af deltagere er nært beslægtet med lokalerne. Nogle respondenter oplever, at hvis lokalet ikke har den rette beliggenhed, vælges et kursus fra. Flere respondenter har også givet udtryk for, at de kunne oprette flere hold, hvis de havde adgang til flere egnede lokaler.

Aftenskolernes deltagere i antal

Figur 11 viser, hvor mange deltagere én aftenskole har. 20 og dermed størstedelen af respondenterne havde mellem 1 og 99 registrerede deltagere i 2016 (43 %). 12 og næstflest respondenter havde mellem 100-499 deltagere i 2016 (26 %).

Figur 11: Antal deltagere i aftenskolen

56 % af de små aftenskoler har mellem 1-99 deltagere, lidt færre har registreret 100-499 deltagere. Antallet af deltagere i de mellemstore aftenskoler varierer mere, men fordeler sig primært mellem 1-99 deltagere (30 %) og op til 1.000-4.999 (20 %) deltagere.

I de store aftenskoler kommer der i lige knap en tredjedel af aftenskolerne mellem 1.000 og 4.999 deltagere (30 %) og i en femtedel af aftenskolerne mellem 5000-9.999 deltagere (20 %).

Respondenternes besvarelser viser derudover, at overvægten af deltagerne er mellem 25 og 74 år. 46 % har flest deltagere i aldersgruppen 50-74 år, og 43% har dernæst flest deltagere i aldersgruppen 25-49.

Analysen har ikke oplysninger om deltagerens køn, men aftenskolerne giver i interviewene udtryk for, at der er en overvægt af kvindelige deltagere uden dog at have en præcis opgørelse.

Tre af respondenterne har haft tilbud for børn og unge under visitkortmodellen, hvor tilskuddet ydes efter reglerne for tilskud til folkeoplysende børne- og ungeforeninger.

I interviews og på workshoppen har aftenskolerne givet udtryk for, at rekruttering af deltagere i de etablerede aftenskoler ikke er et udpræget problem, selvom de fleste aftenskoler ønsker flere deltagere. Aftenskolerne giver både udtryk for, at de ikke oplever prisen som afskrækkende for de nuværende deltagere, og at nogle deltagere giver udtryk for at prisen er en barriere. Det har været udenfor analysens ramme at beskrive den økonomiske formåen nærmere hos aftenskoledeltagerne.

PEA-tilskud

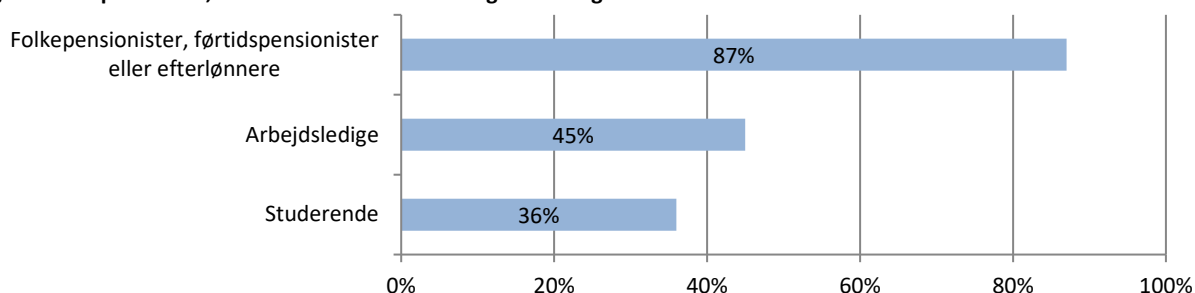
*”Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ydes særlige tilskud til følgende formål, jf. § 6, stk. 2:
1) Nedsættelse af deltagerbetaling for særlige grupper.” (folkeoplysningslovens § 8a, punkt 1).*

Kommunerne har mulighed for at give et særligt tilskud, der nedsætter egenbetalingen for forskellige mindre betalingsstærke aftenskolebrugere. Tilskuddet omtales som PEA-tilskud (Pensionister, Efterlønsmodtagere og Arbejdsledige) og gives til folkepensionister, førtidspensionister, modtagere af arbejdsledighedsunderstøttelse, kontanthjælpsmodtagere, efterlønsmodtagere, lærlinge, der kan fremvise

underskrevet uddannelsesaftale samt studerende, der kan dokumentere, at de modtager SU. Næsten trefjerde af respondenterne modtager PEA-tilskud (72%).

Figur 12 viser, at 87 % af de 33 respondenter, der modtager PEA-tilskud, har deltagere, der enten er folkepensionister, førtidspensionister eller efterlønsmodtagere. 45 % af respondenterne har deltagere, der er arbejdsledige og kun 36 % har studerende².

Figur 12: Respondenter, der har PEA-tilskudsberettigede deltagere

82 % af tilskuddet går til folkepensionister og efterlønsmodtagere, 9 % til arbejdsledige og 9 % til studerende.

Analysen viser, at langt størstedelen af PEA-tilskuddet går til pensionister, førtidspensionister og efterlønsmodtagere. Det er aftenskolernes oplevelse, at konkurrencen fra de forskellige tilbud i en storby som København, både kommercielle tilbud og gratis-tilbud som f.eks. foredrag på biblioteker, udfordrer aftenskolerne i rekrutteringen af deltagere. Derudover er der undervejs i analysen også blevet ytret ønske om, at aftenskolerne bliver bedre til at inkludere de borgergrupper, man ikke når – både sårbare grupper, men også ressourcestærke internationale borgere.

Fastholdelse af deltagerne

Respondenterne oplever generelt ikke de store vanskeligheder med at fastholde deltagerne. Kun 28 % angiver, at det i nogen grad er vanskeligt. Dette indtryk bakkes op af spørgeskema og interviews. Der hvor respondenterne oplever, at det i nogen grad er svært at fastholde deltagere, er årsagerne konkurrence fra andre tilbud eller pris.

Analysen viser et blandet billede af aftenskolernes behov i forhold til nuværende og potentielle deltagere. Aftenskolerne er i udgangspunktet generelt interesserede i at få flere/nye deltagere, men oplever også god søgning til de eksisterende kursustilbud. Flere aftenskoler tilkendegiver, at såfremt de havde lokaler til det, ville de kunne oprette flere hold. Særligt de specialiserede aftenskoler giver udtryk for, at mange af

² Der er en risiko for, at aftenskoler ikke fordeler deres deltagere på samme måde, som vi har gjort i undersøgelsen. Derfor kan aftenskolerne enten ikke have tallene, eller også har de ikke haft ressourcer til at fordele deres deltager på de tre særlige grupper, som vi har valgt at anvende i spørgeskemaundersøgelsen. Dermed kan der være flere af aftenskolerne, som har angivet 0 deltagere i de forskellige særlige grupper, selvom de har deltagere, der fordeler sig inden for særlige grupper og får PEA-tilskud.

deltagerne går igen, og at det dermed kan være vanskeligt at få plads til nye deltagere. Det har ikke været muligt inden for analysens rammer at opgøre andelen af nye deltagere og gengangere i aftenskolerne.

Anbefaling

- At undersøge forholdet mellem nye deltagere og gengangere
- At undersøge, hvilke grupper af københavnere, der ikke kommer i aftenskolerne samt afdække potentielle deltageres vej ind i aftenskolerne

3.4 Synlighed og kommunikation

Markedsføring og konkurrencen fra andre tilbud er en af de væsentlige udfordringer for aftenskolerne. Lidt over halvdelen af respondenterne (52 %) angiver, at det er en udfordring at markedsføre sig. Størstedelen af de store aftenskoler oplever, at det er en udfordring (78%), og blandt de små aftenskoler gør det sig gældende for 59 %. Kun en tiendedel af de mellemstore aftenskoler oplever, at det er en udfordring at markedsføre sig (10 %).

Respondenterne anvender flere forskellige kommunikationskanaler for at få sine tilbud ud. Størstedelen af respondenterne benytter sig af aftenskolens egen hjemmeside (80%). Derudover benytter 70 % af respondenterne sig af sociale medier som Facebook, Twitter og lignende. Kun 39 % af respondenterne benytter sig af et fysisk katalog, og 20 % benytter sig af annoncer i trykte medier og webannoncer.

Flere af aftenskolerne fremhæver, at mund-til-mund metoden fortsat er en væsentlig kilde til formidling af aftenskolens tilbud.

For de 24 respondenter, der oplever, at det er en udfordring at markedsføre sig, er det særligt omkostninger (58 %), tidsforbrug (54 %) og det, at de ikke kender effekten af deres markedsføring, der fremhæves (50 %).

Interviews og workshoppen understøtter spørgeskemaets resultater. Aftenskolerne peger på, at det at være aftenskole i en storby er en udfordring i forhold til de mange forskellige tilbud. Samtidigt fremhæver de, at potentialet ligger i, at man kan tilbyde smalle fag, som kræver et bredt befolkningsgrundlag. Konkurrencen fra de mange tilbud afspejler sig hos nye aftenskoler, hvor nyetablerede aftenskoler ofte oplever, at det er svært at trænge igennem i København, og således ikke får det forventede aktivitetsniveau og dermed ikke kan opretholde det budgetterede tilskud.

Anbefaling

- At undersøge, hvordan nye aftenskoler bedre understøttes i etableringsfasen.

3.5 Aftenskolernes videre udvikling

Størstedelen af respondenterne angiver, at de ønsker at vokse med hensyn til flere og nye deltagere og/eller aktiviteter (82 %). På spørgsmålet om, hvad der vil hjælpe dem, svarer halvdelen rekruttering af deltagere (51 %), 43 % tilskud fra Københavns Kommunes Udviklings- og aktivitetspulje, og 41 % nemmere adgang til lokaler og faciliteter.

Undervejs i analysen er det flere gange blevet nævnt, at det faldende tilskud gør det vanskeligere for nogle at deltage i aftenskolernes aktiviteter. Ingen af aftenskolerne har selv undersøgt sammenhængen, men på workshoppen blev det foreslået at se på, hvordan folkeoplysningen sikres som en mulighed for alle både i et økonomis perspektiv og i et bredere alment dannende perspektiv.

Anbefaling

- At undersøge, hvordan aftenskolernes folkeoplysende element styrkes og udvikles, så aftenskolernes tilbud fortsat sikres som en mulighed for flest mulige herunder kursusprisens betydning for deltagelse

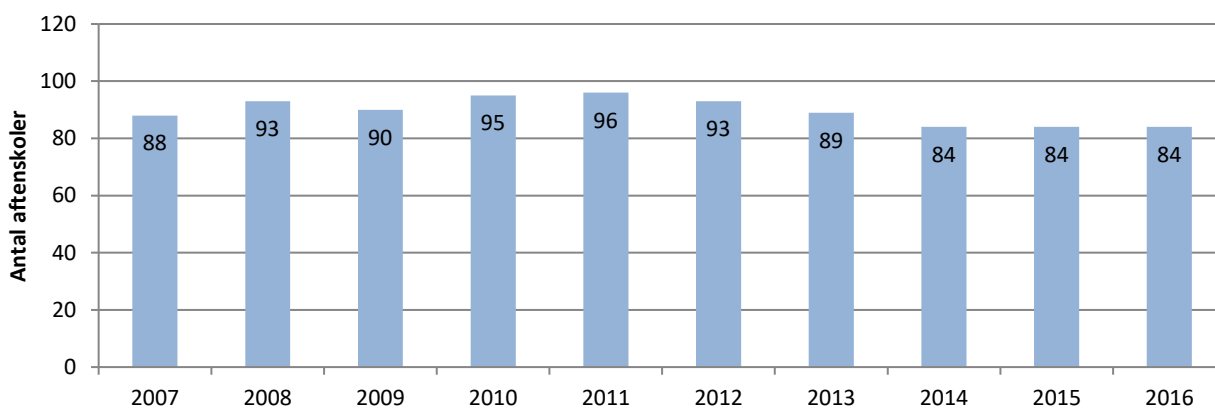
4.0 De københavnske aftenskolors udvikling i tal fra 2007 - 2016

Nedenstående er en oversigt over udviklingen af det københavnske aftenskoleområde fra 2007-2016 baseret på aftenskolernes regnskabstal i perioden. I den 10-årige periode er tilskuddet faldet med 21,6 %, mens antallet af undervisningstimer er faldet med 9,4 %. Den sidste del af 10-årsperioden afspejler en stabiliserende og svagt opadgående tendens.

Antal aftenskoler

I 2007 var der 88 aftenskoler og i 2016 var der 84. Der ses en nedgang i antallet fra 2011, der stabiliseres igen i 2014, hvor antallet har ligget på 84 godkendte aftenskoler siden. I begyndelsen af 2018 er der 87 godkendte aftenskoler. Figur 13 viser antallet af aftenskoler fra 2007 og frem til år 2016.

Figur 13: Udvikling i antal aftenskoler

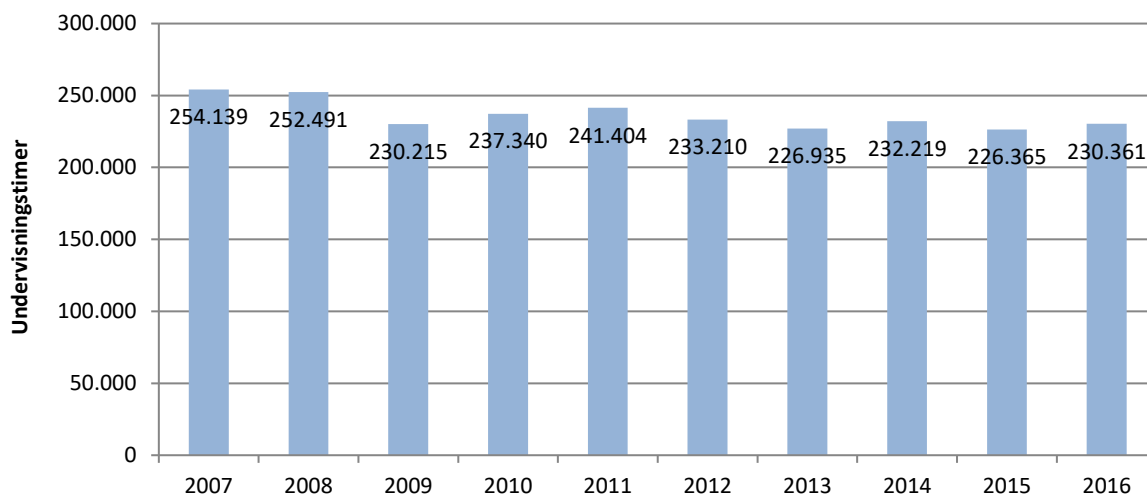

Antallet af undervisningstimer

2007 havde det højeste antal undervisningstimer. Over de seneste 10 år er der sket et fald i antallet af undervisningstimer på 9,4 %. Det største fald skete mellem 2008 og 2009.

Figur 14 viser antallet af undervisningstimer fra år 2007 og frem til år 2016.

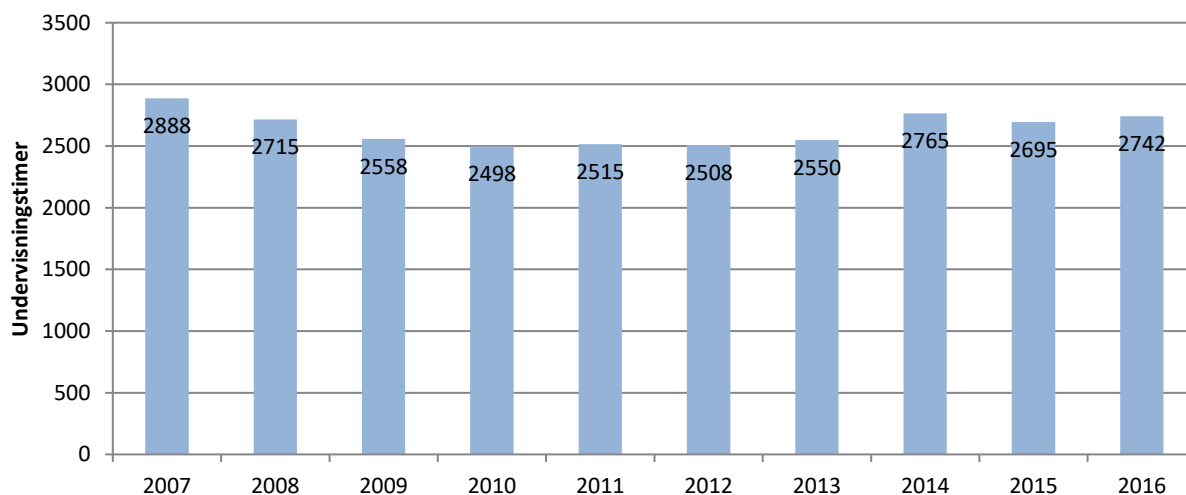
Figur 14: Udvikling i antal undervisningstimer

Gennemsnitligt antal undervisningstimer pr. forening

Figur 15 viser udviklingen i det gennemsnitlige antal undervisningstimer pr. forening. Der er sket et fald på 5 % i perioden, dog ikke som en jævn udvikling. Fra 2007-2010 faldt antallet af undervisningstimer, og 2010 havde det laveste antal undervisningstimer pr. forening. Herefter har antallet af undervisningstimer været stigende i en ujævn kurve.

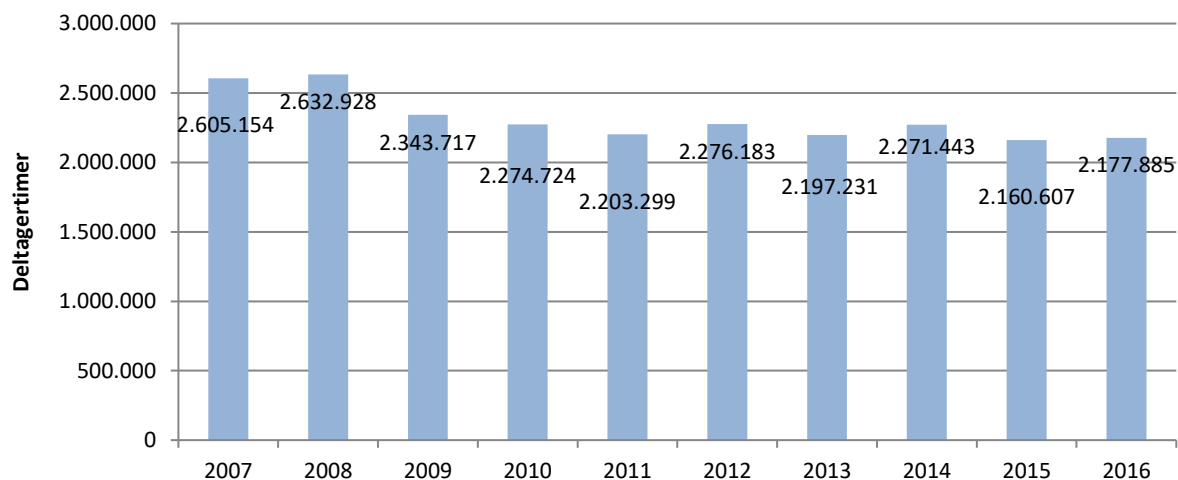
Figur 15: Udvikling i gennemsnitligt antal undervisningstimer pr. forening

Antal deltagertimer

Figur 16 viser udviklingen i antallet af deltagertimer i en tiårig periode. Det laveste niveau ses i 2015. I perioden er antallet af deltagertimer faldet med 16 % i en ujævn faldende og stigende kurve.

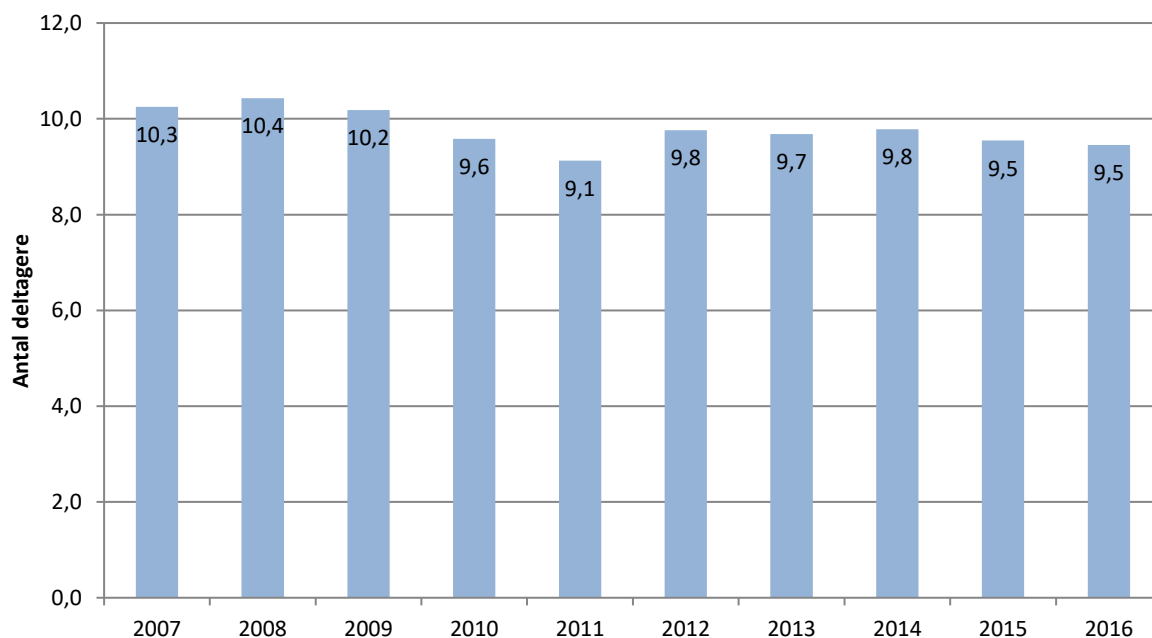
Figur 16: Udvikling i antal deltagertimer

Gennemsnitligt antal deltagere pr. undervisningstime

Faldet i den gennemsnitlige holdstørrelse er mindre end faldet i deltagertimer. Figur 17 viser det gennemsnitlige antal deltagere pr. undervisningstime fra år 2007 og frem til år 2016. Det er et fald på 7,8 %.

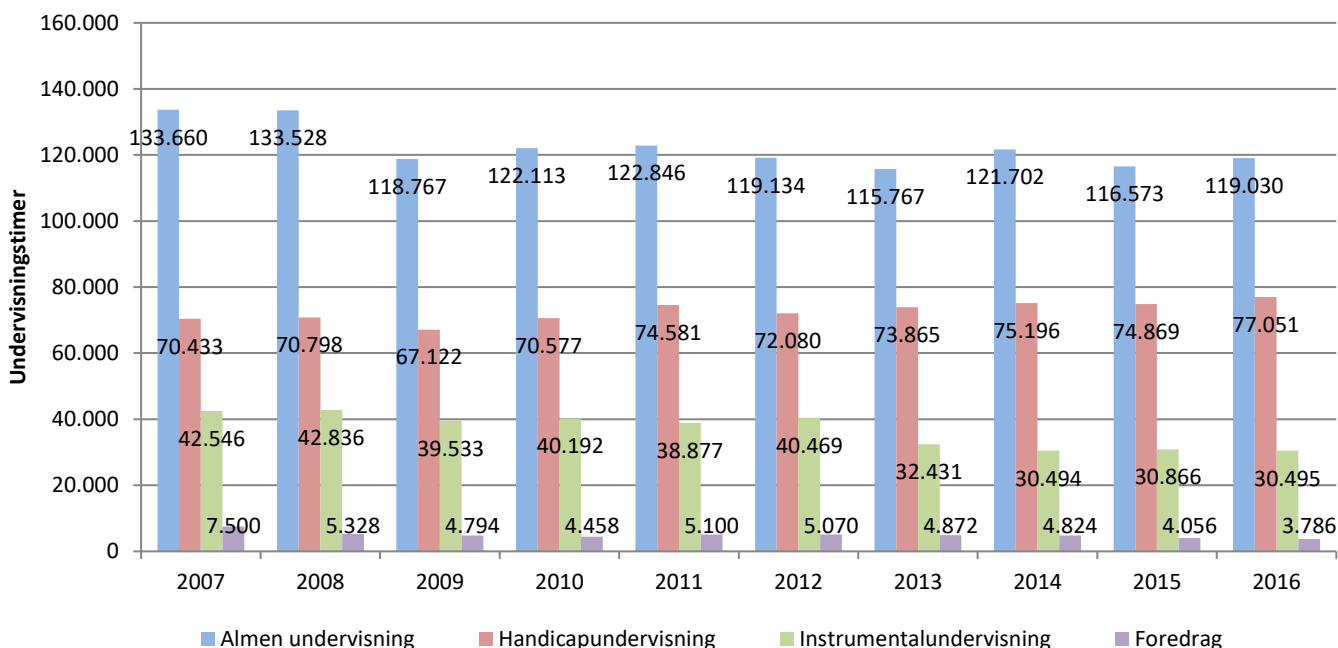
Figur 17: Udvikling i gennemsnitlig holdstørrelse

Undervisningstimer fordelt på undervisningsformer

Figur 18 viser antallet af undervisningstimer fordelt på de forskellige undervisningsformer. Som figur 16 viser er der sket et fald på 9,4 % i periodens samlede undervisningstimer, men fordelt på de forskellige undervisningsformer fordeler det sig forskelligt. Antallet af foredragstimer er næsten halveret med et fald på 49,5 %, mens antallet af handicaptimer er steget med 9,4 %. Antallet af almene undervisningstimer er faldet med 11 % og antallet af instrumentalundervisningstimer er faldet med 28,3 %.

Figur 18: Udvikling i undervisningstimer fordelt på undervisningsformer

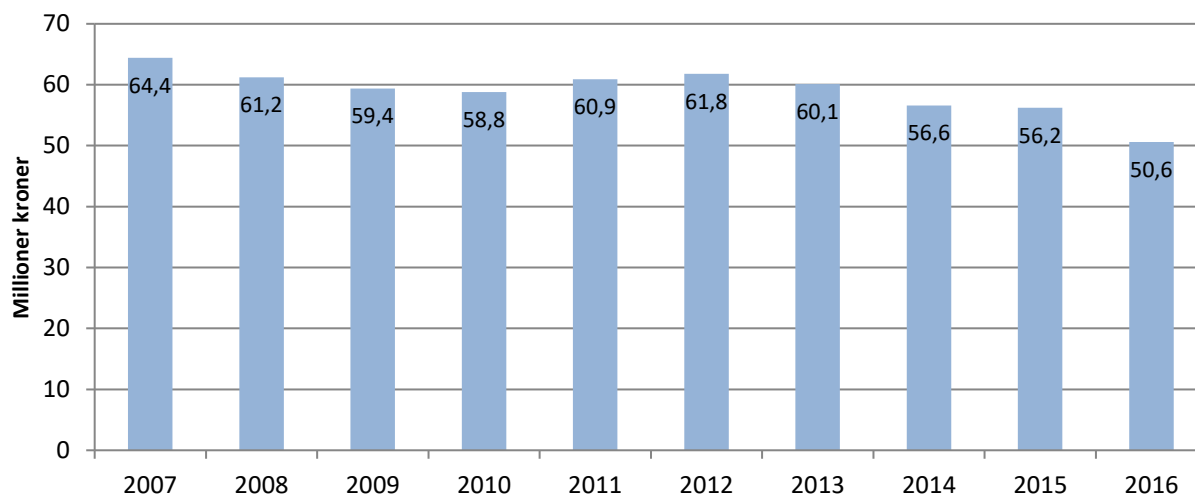

Udvikling i tilskud

Det samlede tilskud, som aftenskolerne modtager af Københavns Kommune er faldet fra 64,4 mio. i 2007 - 50,6 mio. i 2016, et fald på 21,4 %. Figur 19 viser det samlede tilskud i millioner kroner, aftenskolerne har modtaget i den 10-årige periode.

Figur 19: Udvikling i tilskud

5.0 Analysens metoder

Spørgeskema

I oktober 2017 blev der udsendt spørgeskemaer til de (på det tidspunkt) 86 godkendte aftenskoler i Københavns Kommune. 45 aftenskoler har besvaret spørgeskemaet helt, og to aftenskoler har besvaret det delvist. De delvist gennemførte besvarelser er inddraget i den samlede besvarelsesprocent. 10 aftenskoler har kun udfyldt de to første spørgsmål i spørgeskemaet, hvorfor de er udeladt. Derfor er antallet af besvarelser i spørgeskemaet $n=47$.

Besvarelsesprocenten ligger på 55 %. Af de aftenskoler, der har besvaret det udsendte spørgeskema, er 57,3 % små, 21,3 % mellemstore og 21,3 % store. Det vurderes, at det er et forholdsvist repræsentativt udsnit af aftenskolerne, som denne del af aftenskoleanalysen bygger på (se den forholdsvis fordeling illustreret i fig. 1).

Dog har forholdsvis flest store aftenskoler besvaret spørgeskemaet. Derfor har respondenternes svar en overvægt af de store aftenskolers holdninger.

Fejlkilder

Gennem undersøgelsen har aftenskolerne haft mulighed for at angive nul de steder, hvor de selv har skullet angive antal. De har ikke haft mulighed for at angive *ved ikke*. Derfor kan det ikke vides, om et angivet *nul* er ensbetydende med, at aftenskolen eksempelvis ikke har deltagere inden for en bestemt kategori, eller om det er fordi, de ikke ved det eller ikke har de nødvendige tal.

For at få et billede af aftenskolernes udfordringer, har de i spørgeskemaet haft mulighed for at prioritere en række udfordringer. Men en del aftenskoler misforstod måden at prioritere på. 26 af aftenskolerne har

forstået spørgsmålet korrekt, og i det afsnit refererer respondenter til de 26 aftenskolers besvarelser. Billedet af, hvad der udfordrer de københavnske aftenskoler, understøttes både af workshoppen og af de kvalitative interviews.

Workshop

D. 7. december afholdte Kultur- og Fritidsforvaltningen en workshop for alle aftenskoler. 12 forskellige skoler både små, store, mellemstore og specialiserede var repræsenteret med i alt 16 deltagere.

Kvalitative interviews

Der er afholdt seks kvalitative interviews med små, mellemstore og store aftenskoler samt Aftenskolernes Samråd og Dansk Oplysningsforbund.

Følgegruppe

Folkeoplysningsudvalget nedsatte en følgegruppe bestående af Charlotte Lorenzen (Studieskolen), Maria Llambias (FOF) og Kåre Emtoft (på daværende tidspunkt Rytmisk Center, nu FOF). Følgegruppen har afholdt fire møder. Følgegruppens opgave har været at fastlægge procesplan, give faglig sparring til spørgeskemaet samt bidrage til den endelige rapport.

Bilag

Spørgeskema

1. Aftenskolen, aktiviteter og lokaler

Første del af spørgeskemaet handler om: Typen af aftenskole. Aftenskolens aktiviteter. I forhold til aktiviteter og deltagere, så er det **kun** aktiviteter i **Københavns Kommune** og deltagerne i disse aktiviteter, som I skal forholde jer til. Aktiviteter og dertilhørende deltagere i andre kommuner er ikke en del af aftenskoleanalysen. Aftenskolens benyttelse af forskellige lokaletyper og de udfordringer aftenskolen oplever i den sammenhæng.

Er aftenskolen medlem af et landsdækkende oplysningsforbund?

(1) Ja

(2) Nej

Hvilket oplysningsforbund er aftenskolen medlem af?

(1) AOF

(2) FOF

(3) FORA

(4) LOF

(5) DOF

(6) Ved ikke

Aftenskolen bedes angive følgende:

Aftenskolens samlede

omsætning i 2016 for aktiviteter i _____

Københavns Kommune (i kr.)

Aftenskolens samlede
deltagerantal i 2016 i forhold til
aktiviteter i Københavns
Kommune (antal deltagere) _____

Har aftenskolen aktiviteter i andre kommuner?

(1) Ja

(2) Nej

Angiv antal registrerede deltagere i 2016 i henhold til aktiviteter i Københavns Kommune fordelt på:

Almen undervisning (Antal
registrerede deltagere. Hvis
ingen deltagere - angiv 0) _____

Handicapundervisning (Antal
registrerede deltagere. Hvis
ingen deltagere - angiv 0) _____

Instrumentalundervisning (Antal
registrerede deltagere. Hvis
ingen deltagere - angiv 0) _____

Debatskabende aktiviteter (Antal
registrerede deltagere. Hvis
ingen deltagere - angiv 0) _____

Foredrag (Antal registrerede
deltagere. Hvis ingen deltagere -
angiv 0) _____

Visitkort (Antal registrerede
deltagere. Hvis ingen deltagere - _____
angiv 0)

Hvad er aftenskolens årsag(er) til at tilbyde handicapundervisning?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Behovet fra deltagerne
- (2) Det er en mulighed inden for Folkeoplysningsloven
- (3) Mulighed for samarbejde/partnerskab med offentlig myndighed/forvaltning
- (4) Andet _____

For at danne et overblik over de forskellige typer af aftenskoler bedes I angive hvilken kategorisering, der passer bedst til aftenskolen:

(Angiv ét svar)

- (1) Er aftenskolen flerstrengt? Med "flerstrengt" menes der, at aftenskolen udbyder aktiviteter inden for flere forskellige fagområder fx madlavning og spanskundervisning.
- (2) Er aftenskolen specialiseret inden for ét fagområde? Med "specialiseret" menes der, at aftenskolen udbyder aktiviteter inden for ét bestemt fagområde fx sprogundervisning eller et håndværk.

Angiv hvilken faggruppe aftenskolens aktiviteter lægger sig indenfor:

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Grundlæggende fag (fx sprog, dansk og regning)
- (2) Sundhedsfag (omfatter blandt andet forskellige former for bevægelsesfag fx pilates, yoga og motionsgymnastik)
- (3) Manuelle fag (fx kreative og håndværksmæssige fag)
- (4) Musiske fag (fx kor, sammenspil og drama)

- (5) Instrumentale fag (fx undervisning i ét musikinstrument og stemmetræning)
- (6) Kulturfag (fx kunst, litteratur, historie, geografi og samfund)
- (7) Personlighedsudviklende fag (fx psykologi og personlig fremtoning)
- (8) Kommunikation (fx kontor)
- (9) Andet _____

Hvilke(n) type(r) af lokaler/faciliteter benytter aftenskolen sig af?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Kommunens lokaler (lokaler, der er stillet gratis til rådighed)
- (2) Kommunens særligt udstyrede lokaler
- (3) Aftenskolens egne privatejede og/eller lejede lokaler
- (4) Aftenskolens særligt udstyrede egne privatejede og/eller lejede lokaler

Oplever aftenskolen udfordringer med én eller flere typer af lokaler og faciliteter?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Ja, kommunens lokaler (lokaler, der er stillet gratis til rådighed)
- (3) Ja, kommunens særligt udstyrede lokaler
- (4) Ja, aftenskolens egne privatejede og/eller lejede lokaler
- (5) Ja, aftenskolens særligt udstyrede lejede og/eller egne privatejede lokaler
- (2) Nej, vi oplever ikke udfordringer med lokaletyperne

Hvad oplever aftenskolen, som udfordringer i henhold til kommunale lokaler, der stilles til rådighed?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Det er svært at gennemskue om lokalerne er egnede ud fra lokaleoversigten/lokalebookingsystemet
- (2) Det er svært at søge om lokalerne

- (3) Det er svært at være sikker på adgangen til lokalerne (adgangskort, aflysninger)
- (4) Det er en udfordring at få lokaler med plads til opbevaring
- (5) Det er svært at finde lokaler med en passende placering
- (6) De tildelte lokaler er uegnede
- (8) Andet _____

Hvad oplever aftenskolen, som udfordringer i henhold til Københavns Kommunes særligt udstyrede lokaler?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Det er svært at gennemskue om lokalerne er egnede ud fra lokaleoversigten/lokalebookingsystemet
- (2) Det er svært at søge om lokalerne
- (3) Det er svært at være sikker på adgang til lokalet (adgangskort, aflysninger)
- (4) Det er en udfordring at få lokaler med plads til opbevaring
- (5) Det er svært at finde lokaler med en passende placering
- (6) De tildelte lokaler er uegnede
- (8) Andet _____

Hvad oplever aftenskolen, som udfordringer i henhold til aftenskolens egne privatejede lokaler og/eller lejede lokaler?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Det er dyrt at finde egnede lokaler
- (2) Det er besværligt at finde egnede lokaler
- (3) Det er en udfordring at få lokaler med plads til opbevaring
- (4) Det er svært at finde lokaler med en passende placering
- (6) Andet _____

Hvad oplever aftenskolen, som udfordringer i henhold til aftenskolens særligt udstyrede privatejede lokaler og/eller lejede lokaler?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Det er dyrt at finde egnede lokaler
- (2) Det er besværligt at finde egnede lokaler
- (3) Det er en udfordring at få lokaler med plads til opbevaring
- (4) Det er svært at finde lokaler med en passende placering
- (6) Andet _____

2. De forskellige undervisningsformer, partnerskaber og ikke-tilskudsgivende aktiviteter

Anden del af spørgeskemaet handler om: De forskellige undervisningsformer i Københavns Kommune, hvorledes aftenskolen benytter sig af disse, og om aftenskolen oplever udfordringer i den forbindelse. Om aftenskolen indgår partnerskaber og tilbyder ikke-tilskudsgivende aktiviteter i Københavns Kommune og bevæggrundene for dette.

De københavnske aftenskoler benytter sig ikke af muligheden for at tilrettelægge undervisningen som fleksible tilrettelæggelsesformer.

Hvad er grunden(e) til, at aftenskolen ikke benytter fleksible tilrettelæggelsesformer?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Manglende kendskab til ordningen
- (2) Reglerne og rammerne er for vanskelige at gennemskue
- (3) Den ekstra administration er en udfordring
- (4) Aftenskolen har ikke brug for den fleksibilitet i tilrettelæggelsesformen
- (5) Aftenskolen tiltrækker ikke flere deltagere herved
- (6) Ved ikke
- (7) Andet _____

Anvendte aftenskolen de 10% af det samlede tilskud til lærer- og lederløn, der er afsat til debatskabende aktiviteter, i 2016?

- (1) Ja
- (2) Nej

Hvad er årsagen(-erne) til, at aftenskolen anvendte de 10% til debatskabende aktiviteter i 2016?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Vi nåede nye målgrupper
- (2) Vi fik flere deltagere
- (3) Vi fik kvalificeret og suppleret aftenskolens nuværende kurser
- (4) Aftenskolen kunne hermed tilbyde flere forskellige aktiviteter
- (5) Vi fik skabt et netværk
- (6) Igennem debatskabende aktiviteter kunne vi påvirke den offentlige debat
- (7) Aftenskolens synlighed blev styrket
- (8) Ved ikke
- (9) Andet _____

Hvad er årsagen(-erne) til, at aftenskolen ikke anvendte de 10% på debatskabende aktiviteter i 2016?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Manglede kendskab til ordningen
- (2) Reglerne og rammerne var for vanskelige at gennemskue
- (3) Den ekstra administration var en udfordring
- (4) Aftenskolen havde ikke brug for at kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter

- (5) Aftenskolen tiltrak ikke flere deltagere herved
- (6) Ved ikke
- (7) Andet _____

Tilbyder aftenskolen foredrag? (Samme sats x 6)

- (1) Ja
- (2) Nej

Hvad er grunden(e) til, at aftenskolen tilbyder foredrag?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) For at nå nye målgrupper
- (3) For at få flere deltagere
- (4) For at kvalificere og supplere nuværende kurser
- (5) Aftenskolen vil gerne kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter
- (6) For at skabe netværk
- (7) For at påvirke den offentlige debat
- (8) For at styrke aftenskolens synlighed
- (9) Ved ikke
- (10) Andet _____

Hvad er grunden(e) til, at aftenskolen ikke tilbyder foredrag?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Manglende kendskab til ordningen
- (2) Reglerne og rammerne er for vanskelige at gennemskue
- (3) Den ekstra administration er en udfordring
- (4) Aftenskolen har ikke brug for at kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter

- (5) Aftenskolen tiltrækker ikke flere deltagere herved
- (6) Ved ikke
- (7) Andet _____

Som en del af Folkeoplysningsloven er det muligt at indgå partnerskaber for at løse konkrete opgaver.

Har aftenskolen indgået partnerskaber?

- (1) Ja
- (2) Nej

Hvad er grunden(e) til, at aftenskolen har indgået partnerskab(er)?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) For at nå nye målgrupper
- (2) For at få flere deltagere
- (3) For at kvalificere og supplere nuværende kurser
- (4) Aftenskolen vil gerne kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter
- (5) For at skabe netværk
- (7) For at styrke aftenskolens synlighed
- (8) Ved ikke
- (9) Andet _____

Hvad er grunden(e) til, at aftenskolen ikke har indgået partnerskab?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Manglende kendskab til ordningen
- (2) Reglerne og rammerne er for vanskelige at gennemskue
- (3) Den ekstra administration er en udfordring

(4) Aftenskolen har ikke brug for at kunne tilbyde flere forskellige aktiviteter

(5) Aftenskolen tiltrækker ikke flere deltagere herved

(6) Ved ikke

(7) Andet _____

Tilbyder aftenskolen ikke-tilskudsgivende aktiviteter?

(1) Ja

(2) Nej

Angiv hvilke aktiviteter:

Angiv hvor meget de ikke-tilskudsgivende aktiviteter udgjorde af den samlede omsætning i 2016 i

Københavns Kommune:

Ønsker aftenskolen at satse på ikke-tilskudsgivende fremadrettet?

(1) Ja

(2) Nej

Hvad er grunden(e) til, at aftenskolen ønsker at satse på ikke-tilskudsgivende aktiviteter fremover?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Aftenskolen har brug for et bredere økonomisk fundament
- (2) Fald i tilskud
- (3) Aftenskolen tiltrækker flere deltagere herved
- (4) Ved ikke
- (5) Andet _____

Hvad er grunden(e) til, at aftenskolen ikke ønsker at satse på ikke-tilskudsgivende aktiviteter fremover?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Manglende kendskab til muligheden
- (9) Muligheden er ikke relevant
- (10) Den ekstra administration er en udfordring
- (11) Aftenskolen har ikke brug for et bredere økonomisk fundament
- (12) Aftenskolen tiltrækker ikke flere deltagere herved
- (13) Anden indtægtsdækket virksomhed
- (14) Ved ikke
- (15) Andet _____

3. Deltagerne

Tredje del af spørgeskemaet handler om: Aftenskolens deltagere i Københavns Kommune fordelt på alder og særlige grupper. Deltagernes krav og behov i forhold til voksenundervisningen i aftenskolen.

Aftenskolen bedes angive antal registrerede deltagere fordelt på alder:

0-24 år (Antal deltagere. Hvis
ingen deltagere - angiv 0) _____

25-49 år (Antal deltagere. Hvis
ingen deltagere - angiv 0) _____

50-74 år (Antal deltagere. Hvis
ingen deltagere - angiv 0) _____

75 år eller derover (Antal
deltagere. Hvis ingen deltagere - _____
angiv 0)

Har aftenskolerne særlige grupper, der modtager PEA-tilskud?

(1) Ja

(2) Nej

Aftenskolen bedes angive antallet af registrerede deltagere fordelt på de særlige grupper:

Folkepensionister,
førtidspensionister og
efterlønnere (Antal deltagere. _____
Hvis ingen deltagere - angiv 0)

Arbejdsledige (Antal deltagere. _____
Hvis ingen deltagere - angiv 0)

Studerende (Antal deltagere. _____
Hvis ingen deltagere - angiv 0)

I hvor høj grad oplever aftenskolen, at det er svært at fastholde deltagerne?

(Angiv kun ét svar)

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) Hverken i høj eller mindre grad
- (4) I mindre grad
- (5) Slet ikke
- (6) Ved ikke

Hvad gør det svært at fastholde deltagerne?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Konkurrencen fra andre tilbud (andre kommercielle og private tilbud, tilbud fra kulturinstitutioner mv.)
- (2) Deltagerne ytrer, at de har brug for bedre lokaler
- (3) Deltagerne ytrer, at de har brug for mere fleksible tilbud
- (4) Deltagerne ytrer, at kursussen er en barriere
- (5) Ikke relevant
- (6) Andet _____

4. Synlighed og kommunikation

Fjerde del af spørgeskemaet handler om: Aftenskolens synlighed og hvilke kommunikationskanaler, aftenskolen gør brug af for at tiltrække deltagere. Hvilke udfordringer aftenskolen oplever, når den skal markedsføre sig selv.

Hvilke(n) kommunikationskanal(er) benytter aftenskolen sig af?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Aftenskolens hjemmeside

- (2) Sociale medier, som Facebook, twitter og lign.
- (3) Annoncer i trykte medier
- (4) Webannoncer (f.eks. ADWords)
- (5) Fysisk katalog
- (6) Messer og events
- (7) Andet _____

Oplever aftenskolen, at det er en udfordring at markedsføre sig?

(Angiv kun ét svar)

- (1) Ja
- (2) Nej
- (6) Ved ikke

Hvilke udfordringer oplever aftenskolen med at markedsføre sig?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Det er tidskrævende
- (2) Den ekstra administration er en udfordring
- (3) De ekstra udgifter er en udfordring
- (4) Vi kender ikke til effekten af vores markedsføring
- (5) Vi har ikke de rette kompetencer til markedsføring af aftenskolen
- (6) Ikke relevant
- (7) Andet _____

5. Støtte og rådgivning i Kultur- og Fritidsforvaltningen, Københavns Kommune, udfordringer på aftenskoleområdet og aftenskolens videre udvikling

Femte del af spørgeskemaet handler om: Støtten og rådgivningen i Kultur- og Fritidsforvaltningen. Hvilke udfordringer aftenskolen oplever på aftenskoleområdet. Hvorledes aftenskolen bedst

muligt kan udvikle sig for at få flere og/eller andre deltagere og aktiviteter i Københavns Kommune.

Hvor tilfredse er I med den rådgivning og støtte, som I får gennem Kultur- og Fritidsforvaltningen?

- (1) I høj grad
- (2) I nogen grad
- (3) Hverken i høj eller mindre grad
- (4) I mindre grad
- (5) Slet ikke
- (6) Ved ikke

Benytter aftenskolen DoCAS til kursusadministration?

- (1) Ja
- (2) Nej

Hvorfor benytter aftenskolen ikke DoCAS til kursusadministration?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Det er besværligt
- (3) Vi har et andet system
- (4) Andet _____

Hvor tilfredse er aftenskolen med DoCAS?

	Hverken i høj					
	I høj grad	I nogen grad	eller mindre	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
	grad					
DoCAS som tilskudsadministrationssystem, der er obligatorisk for aftenskolerne at benytte.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
DoCAS som er kursusadministrationssystem, der er frivilligt for aftenskolerne at benytte.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Øvrige kommentarer til DoCAS:

Hvordan kunne kommunen bedre understøtte udviklingen og driften af aftenskolen?

(Angiv gerne flere svar)

- (1) Mere hjælp til DoCAS
- (2) Tilskud fra udviklingspuljen
- (3) Nemmere adgang til lokaler og faciliteter
- (4) Ved ikke

(5) Øvrige kommentarer – uddyb gerne: _____

Benytter aftenskolen sig af Kultur- og Fritidsforvaltningens tilbud om DOF løn? DOF løn er Kultur- og Fritidsforvaltningens tilbud om lønadministration.

(1) Ja

(2) Nej

Aftenskolen benytter sig af det, fordi:

(Angiv gerne flere svar)

(1) Aftenskolen er medlem af DOF

(3) Det er et tilbud i Kultur- og Fritidsforvaltningen

(4) Vi har ikke andre muligheder

(5) Vi er en ny aftenskole

(6) Ved ikke

(7) Andet _____

Hvad ser aftenskolen som sin største udfordring? (Prioritér svarkategoriene, hvor 1 har højest prioritet og 9 har lavest prioritet)

Lokaler og faciliteter (angiv
prioritet) _____

Rekruttering af deltagere (angiv
prioritet) _____

Fastholdelse af deltagere (angiv
prioritet) _____

Rekruttering af undervisere _____

(angiv prioritet)

Fastholdelse af undervisere _____

(angiv prioritet)

Støttemulighederne

(tilskudsordningerne) i Kultur- og

Fritidsforvaltningen (angiv _____

prioritet)

Rådgivningen i Kultur- og

Fritidsforvaltningen (angiv _____

prioritet)

Markedsføring af aftenskolen

(angiv prioritet) _____

Konkurrencen fra andre tilbud

(angiv prioritet) _____

Uddyb gerne dit svar:

Ønsker aftenskolen at vokse med hensyn til flere og nye deltagere og/eller aktiviteter?

(1) Ja

(2) Nej

Hvad skal der til for, at aftenskolen kan vokse (i forhold til deltagere og/eller aktiviteter)?

(Angiv gerne flere svar)

(1) Hjælp til administrationssystemet DoCAS

(2) Tilskud fra Udviklings- og aktivitetspuljen

(3) Nemmere adgang til lokaler og faciliteter

(4) Rekruttering af undervisere

(5) Rekruttering af deltagere

(6) Ikke-tilskudsgivende aktiviteter

(7) Ved ikke

(8) Andet _____

Interviews

Der er foretaget seks interviews.

Laugets Væveskole, Eva Press, skoleleder og Lotte Dalgaard, formand

Gotvedforeningen, Vivi A. Kristensen, skoleleder

AOF Frederiksberg og København, Lisa Elsbøll, kursuskonsulent København

SUKA, Vibeke Jessen, skoleleder

Aftenskolernes Samråd, Kåre Emtoft, formand

Dansk Oplysnings Forbund, Niels-Anton Svendsen, konsulent for handicap- og specialundervisning